

GYAKRAN ISMÉTELTELT KÉRDÉSEK (GYIK)

Tájékoztató a NEAK által finanszírozott betegszállítás elrendeléséről és az igénybevétel feltételeiről

a betegszállítást elrendelő **egészségügyi szolgáltatók**, a szállítást végző **betegszállító szolgáltatók** és szolgáltatást igénybe vevő **biztosítottak** részére

Az alábbi tájékoztatót a betegszállítási szolgáltatás igénybevételével és elrendelésével kapcsolatosan felmerülő kérdések megválaszolása – a NEAK által finanszírozott betegszállítás megrendelését és teljesítését érintő gyakorlati kérdés tisztázása – érdekében állítottuk össze.

A tájékoztatás célja, hogy a vonatkozó jogszabályi környezetben országosan egységesítse a betegszállítás elrendelésének irányelveit, elősegítve ezzel az egyenlő hozzáférés lehetőségét a biztosítottak számára.

1. Mit jelent a mentés és mi a betegszállítás, mi az alapvető különbség a kettő között?

A **mentés** az azonnali – sürgős – egészségügyi ellátásra szoruló betegnek a feltalálási helyén, a mentésre feljogosított szervezet – az **Országos Mentőszolgálat** és szervezetei – által végzett sürgősségi ellátása, illetve az ehhez szükség szerint kapcsolódó – az egészségi állapotának megfelelő ellátásra alkalmas – legközelebbi egészségügyi szolgáltatóhoz történő szállítása, valamint a szállítás közben végzett ellátása, mely állampolgárságra vagy egészségbiztosítási jogviszony fennállására való tekintet nélkül mindenkit megillet¹.

A **betegszállítás** a biztosított – beutalás szerinti intézményben végzendő – orvosi vizsgálata vagy gyógykezelése, illetve egészségügyi intézményből tartózkodási helyére történő elbocsátása céljából **betegszállító szervezet** által végzett – mentőápolói felügyeletet nem igénylő – szállítása.²

A fentiek értelmében tehát a mentés az Országos Mentőszolgálat által végzett sürgős ellátás, melyhez szükségszerűen társul a beteg szállítása is, ezzel szemben a betegszállítás egy általában előre tervezett, orvosi és mentőápolói felügyeletet nem biztosító szállítási tevékenység, melyet a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelővel szerződéses kapcsolatban álló betegszállító szervezetek végeznek.

¹ 1997. évi CLIV törvény 94. - 95. §

² 1997. évi LXXXIII. törvény 17. § (1)

2. Mikor vehető igénybe a kötelező egészségbiztosítás keretében, térítésmentesen nyújtott betegszállítás? Ki jogosult a kötelező egészségbiztosítás keretében, térítésmentesen nyújtott betegszállítás igénybevételére?

A betegszállítás célja hogy **biztosítsa az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést**³ abban a – mentőápolói felügyeletet nem igénylő – esetben, ha az egészségügyi ellátás elérhetősége másként nem biztosítható.

Ilyen esetek például, ha a beteg csak speciális testhelyzetben szállítható; mozgásában korlátozott, járóképtelen, vagy egészségi állapota nem teszi lehetővé tömegközlekedési vagy más szokásos közlekedési eszköz használatát; fertőzésveszély vagy kóros magatartása miatt közforgalmú járművet nem vehet igénybe; ellátásának eredményességét tömegközlekedési vagy más szokásos közlekedési eszköz hiánya vagy annak igénybevételéből eredő késedelem vagy más tényező veszélyeztetné.

A biztosított – beutalás szerinti intézményben végzendő – orvosi vizsgálata vagy gyógykezelése, illetve egészségügyi intézményből tartózkodási helyére történő elbocsátása céljából jogosult betegszállításra, amennyiben egészségi állapota miatt szállítása másként nem oldható meg és a szállításra beutalásra jogosult orvos rendelése alapján kerül sor⁴.

3. Ki és hogyan rendelhet betegszállítást?

A kötelező egészségbiztosítás keretében térítésmentesen igénybe vehető betegszállítást csak az egészségbiztosítási jogszabályokban foglaltak szerint, a beutalásra jogosult orvos⁵ rendelése alapján lehet teljesíteni. A szállítást az elrendelő orvos – vagy az általa kijelölt egészségügyi dolgozó⁶ – az Országos Mentőszolgálat Betegszállítás Irányításán keresztül telefonon, a 1820-as hívószámon, vagy regisztráció után a <https://bsz.mentok.hu> internetes felületen tudja megrendelni.

4. Ki rendelheti el a szakrendelésre történő beszállítást és az ellátást követően a hazaszállítást?

A szakrendelésre történő beszállítás betegszállítási utalványát a szakrendelésre szóló beutaló kiállításával egyidejűleg **a beutaló orvos/háziorvos** állítja ki, amennyiben indokoltnak tartja közfinanszírozott betegszállítás igénybevételét. A hazaszállítást külön szállítási eseménynek minősül, melyhez a betegszállítási utalványt a szakrendelő orvosa jogosult kiállítani, de elrendelheti a beutaló orvos/háziorvos is, amennyiben előre ismert annak indokoltsága és szükségessége. A beszállítás megrendelésekor azonban mindenképpen **célszerű előre jelezni a visszaszállítás várható szükségességét** az Országos Mentőszolgálat Betegszállítás Irányítása felé.

³ 1997. évi CLIV törvény 97. § (1)

⁴ 1997. évi LXXXIII. törvény 17. § (1)

⁵ 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 2. §. (2)

⁶ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6. § (1)

5. Ki rendeli el a kúraszerű ellátásokhoz kapcsolódó betegszállításokat?

Kúraszerű kezelésre történő szállítás esetén első alkalommal a beteg orvosa a kezelés első időpontját egyeztetve rendeli meg szállítását, a további szállítások megrendelése a kezelést végző intézmény orvosának a feladata.⁷

6. Kontroll vizsgálatra történő szállítás esetén ki állítja ki a betegszállítási utalványt?

Kontroll vizsgálatra történő visszarendelés esetén célszerű, hogy az az orvos rendelje meg az ellátáshoz szükséges betegszállítást – amennyiben az indokolt –, aki aktuálisan vizsgálja/kezeli a beteget, illetve a betegszállítás szempontjából releváns aktuális információkkal rendelkezik. Mivel visszarendelés esetén a beküldő orvosnak nem kell újabb beutalót kiállítania, célszerű, hogy a visszarendelést elrendelő szakorvos rendelje meg a betegszállítást, tekintettel azonban arra, hogy ez gyakran távoli – akár több hónapra előremutató – időpont is lehet, a vizsgálat esedékességekor a háziorvos is elrendelheti a visszarendeléshez szükséges betegszállítást.

7. Honnan – hová szállítható a beteg?

A NEAK által finanszírozott, térítésmentes betegszállítás igénybevételére csak a biztosított tartózkodási helye szerint **illetékes területi**, a beutaló szolgáltató telephelye szerint illetékes, vagy a beteg állapotának megfelelő progresszív ellátás során magasabb szintű ellátást végző **legközelebbi intézménybe** történő szállítás esetén van lehetőség⁸.

A betegszállítás a gyógyintézetből elbocsátott beteg **otthonába történő szállításakor is igénybe vehető**, ha az ellátást követően a beteg az előzőekben felsorolt okok miatt a gyógyintézetet más módon nem tudja elhagyni, vagy a betegnek a fekvőbeteg-gyógyintézetből az otthonába történő eljutása az elbocsátásának naptári napján, illetve más esetben ésszerű időn belül másként nem biztosított.⁹

Betegszállítás szempontjából a **beteg otthona** az, ahol a beteg életvitelszerűen tartózkodik, továbbá amennyiben az egészségügyi szolgáltatótól történő elbocsátásakor a kezelőorvos szakvéleménye szerint a beteg otthonában történő gondozása vagy felügyelete szükséges, a gondozást, illetve felügyeletet vállaló személy lakóhelye, illetve az ezt végző intézmény.¹⁰

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy betegszállítás igénybevételére kizárólag egészségügyi intézményben végzett, NEAK által finanszírozott egészségügyi ellátáshoz kapcsolódóan van lehetőség. Így nem rendelhető NEAK által finanszírozott betegszállítás például a nem közfinanszírozott rendelés, gyógykezelés keretében nyújtott ellátáshoz, gyógyászati segédeszköz forgalmazóhoz, vagy olyan szakértői bizottsághoz, ahol nem egészségügyi ellátással kapcsolatos vizsgálat történik –

⁷ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6. § (4)

⁸ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § a)

⁹ 1997. évi CLIV törvény 97. § (3) b)

¹⁰ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § b)

például tanulási képességeket vizsgáló bizottság – továbbá nem rendelhető betegszállítás az alapellátás keretei között szolgáltatást nyújtó ellátókhöz sem, mint például a háziorvosi ellátás, vagy a fogászati alapellátás. A NEAK által nem finanszírozott a szociális intézmények közötti, vagy a beteg otthona és a szintén tartózkodási helynek minősülő szociális intézmény közötti szállítás sem. Továbbá nem finanszírozható az egészségügyi szolgáltató egy telephelyén belüli, valamint a telephelyei közötti betegszállítás sem, ha a telephelyek közigazgatási határon belül helyezkednek el¹¹.

Betegszállítás szempontjából fogyatékos gyermekek esetében egészségügyi intézménynek kell tekinteni a fogyatékos gyermek ellátását, korai fejlesztését és gondozását, fejlesztő felkészítést végző, rehabilitációs célú szolgáltatást nyújtó intézményeket és a konduktív pedagógiai intézményt is, amennyiben az intézmény egészségügyi szolgáltatásának igénybevételére a mozgásszerveket érintő kórallapot miatt kerül sor.¹² A szállítást a kezelőorvos jogosult megrendelni, a tanulási képességeket vizsgáló rehabilitációs és szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, az abban megnevezet ellátást nyújtó intézménybe.

8. A sürgősség igénye szerint hogyan rendelhető finanszírozott betegszállítás?

A betegszállítás a sürgősség igénye szerint **lehet 6 órán belüli, 24 órán belüli, meghatározott időpontra kért**, illetve tervezett időpontokban történő **ismétlődő betegszállítás**¹³.

Az elrendelésnél azonban az elrendelő orvosnak tekintettel kell lennie arra, hogy a betegszállító szolgáltatók kapacitásai végesek, ezért fontos, hogy csak a beteg ellátása szempontjából, a zavartalan kezelések biztosítása érdekében kerüljön sor például az időpontra történő szállítás rendelésére. Alapvető, hogy ilyen esetekben az elrendelő orvos pontosan ismerje az adott szakrendelés rendelési idejét és győződjön meg róla, hogy az adott időpontban vagy időszakban az ellátó helyen rendelkezésre áll a megfelelő kapacitás a beteg ellátásához.

Fontos, hogy a hazaszállítások – jellemzően a fekvőbeteg-szakellátó helyekről történő hazaszállítás – megrendelésekor ne időpontra történjen a megrendelés, hiszen ez felesleges kööttséget ró a betegszállító szolgáltatóra, akinek a rendelkezése álló kapacitások függvényében kell az adott napon a szállításokat megszerveznie és amennyiben nem rendelkezik valamennyi feladat elvégzésére elegendő kapacitással, akkor elsősorban a sürgősebb szállításokat kell teljesítenie¹⁴.

A 6 órán belüli szállítás megrendelése általában a sürgősségi betegellátást követően, illetve a szakrendelőkben, a járóbeteg-szakrendelés keretében nyújtott ellátásokat követően válhat szükségessé, tekintettel arra, hogy itt az ellátást, vizsgálatot, kezelést

¹¹ 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 33. § (104)

¹² 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 5. § (5)

¹³ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 4. § (1)

¹⁴ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6. § (5)

követően a beteg elhelyezése nem megoldott, így hazaszállítását lehetőség szerint mihamarabb meg kell kezdeni.

A 24 órán belüli szállítás megrendelése esetén az adott vagy a következő naptári napon történő szállítást kell érteni¹⁵.

A meghatározott időpontra történő, illetve a tervezett időpontokban történő ismétlődő szállítások esetén arra kell törekedni, hogy a beteg a jelölt időpont előtt megérkezzen az ellátó helyre, vagyis ez jelentheti azt is, hogy a betegszállító szolgáltató a megjelölt időpont előtt teljesíti a feladatot és a betegnek így esetleg várakoznia kell az ellátás megkezdéséig. A meghatározott időpontra kért szállítás időbeli korlátja a betegszállító szolgáltatóra nézve nem lehet szigorúbb, mint a 6 órán belüli szállítás által meghatározott időintervallum.

Az Országos Mentőszolgálat a szállítási igényekre vonatkozó megrendeléseket általában egy hétre előre képes a saját rendszerében rögzíteni és a feladatot teljesítő illetékes betegszállító szolgáltató felé a szállítást megelőző munkanapon 16 óráig továbbítani. A megyehatárt/határokat átlépő szállításokat – a koordinálás és tervezés időigényessége miatt – lehetőség szerint 72 órával előre kérik jelezni.

9. Rendelhető-e és végezhető-e betegszállítás ügyeleti időben?

Ügyeleti időben – hétköznap este 22:00 óra és reggel 06:00 óra között, valamint ünnep- és munkaszüneti napokon¹⁶ – csak azon betegek hazaszállítása rendelhető el, akik ügyeleti időben végzett vizsgálaton, meghatározott időben végzendő kúraszerű kezelésen (pl. művesekezelés), vagy 24 órát üzemelő diagnosztikai vizsgálaton (pl. CT, MRI), kezelésen vettek rész, vagy akik sürgősségi ellátás keretében kerültek ellátásra¹⁷.

Ez azt jelenti, hogy ügyeleti időben nem rendelhető hazaszállítás például egy fekvőbeteg-szakellátó helyről történő hazabocsátás alkalmával, ha ezt ügyeleti időben történt ellátás nem indokolja.

Ügyeleti időben történő intézményi beszállítás megrendelése esetén is hasonló szempontokat kell figyelembe venni. Csak abban az esetben rendelhető el ügyeleti időben történő intézményi beszállítás, ha – a szállítás indokoltságán túl – annak ügyeleti időben történő végrehajtása is szakmailag indokolt, pl. a hét első munkanapjára előjegyzett műtétes beteg beszállítása, az azt megelőző pihenő napon, azaz ügyeleti időben.

A betegszállító szolgáltatók által ügyeleti időben elvégzett szállítások a vonatkozó jogszabályban meghatározott elszámolási feltételekkel kerülnek finanszírozásra.¹⁸

¹⁵ 1997. évi CLIV törvény 97. § (3) b)

¹⁶ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § f)

¹⁷ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. § (6)

¹⁸ 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 33. §

10. Ki a betegkísérő? (a hozzátartozó szállításának problémája)

A betegszállítás a kíséret igénye szerint lehet **betegkísérő közreműködését igénylő**, vagy **kíséretet nem igénylő betegszállítás**, melyet a beteg állapota határoz meg. Kíséretet igényel az a beteg, aki önálló helyváltoztatásra, a betegszállító járműbe történő beszállása, illetve a járműből történő kiszállásra önállóan, segítség nélkül nem képes, akinek mozgatása csak betegkísérő közreműködésével biztosított, pl.: fekvő beteg hordágyon történő szállítása, vagy kerekesszékes, hordszékes beteg szállítása. A betegkísérő személyének biztosítása mindenkor a feladatot ellátó betegszállító szolgáltató felelőssége, vagyis **a kísérő minden esetben a betegszállító szolgáltató alkalmazásában álló dolgozót jelenti** és nem a beteg hozzátartozóját, mint kísérőt. Ha egy szállítás alkalmával a szolgáltató rendelkezik elegendő szabad hellyel a betegszállító gépjárműben, elszállíthatja a beteg hozzátartozóját is, a hozzátartozó azonban nem tekinthető a fentiekben meghatározottak szerint betegkísérőnek. A betegszállítót a hozzátartozó, beteggel együtt történő elszállításáért finanszírozás díj nem illeti meg, így erre nem is kötelezhető.

A szolgáltató csak a 14 éven aluli biztosított szülőjét/gondviselőjét köteles, mint hozzátartozót elszállítani¹⁹, de finanszírozási díj ebben az esetben sem illeti meg a hozzátartozó szállítását után.

A kíséret igényének és a szállítás egyéb körülményeinek jelzése a megrendelés során azért nagyon fontos tényező, mert alapvetően meghatározza a feladatok szervezését, illetve hogy a feladat elvégzésére mely betegszállító, melyik járműve alkalmas.

11. El kell-e szállítani a beteggel együtt a használatában lévő kerekesszéket?

Fontos és igen vitatott kérdés a beteg használatában lévő kerekesszékek szállítása. A jelenleg hatályos jogszabályi keretek között a könnyűszerkezetű, összecsucskozható kerekesszéket orvos, vagy az általa kijelölt egészségügyi dolgozó megrendelése alapján a betegszállító gépjárműben a beteggel együtt, megfelelő rögzítés biztosításával el kell szállítani.²⁰ A szállításra azonban csak a KRESZ előírásainak betartása mellett kerülhet sor.

A közlekedésbiztonsági szempontok figyelembevételével mellett – ha a betegszállító szolgáltató vállalja – sor kerülhet a nagy súlyú, speciális rögzítési és szállítási feltételeket igénylő elektromos kerekesszékek (mopedek) elszállítására is, erre azonban az egyes szolgáltatók – megfelelő szállító eszköz és jogi szabályozás hiányában – nem kötelezhetőek.

¹⁹ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. § (1) e) és(2) c)

²⁰ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6. § (6)

12. Mely konkrét jogszabályok határozzák meg a közfinanszírozott betegszállítás igénybevételének lehetőségét, elrendelésének, végrehajtásának és finanszírozásának folyamatát?

- **1997. évi CLIV. törvény** az egészségügyről (94. § - 97. §-ig)
- **1997. évi LXXXIII. törvény** a kötelező egészségbiztosítási ellátásról (17. §)
- **217/1997 (XII. 1.) Korm. rendelet** a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról (5. § (5); 21. §)
- **43/1999 (III.3.) Korm. rendelet** az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól (az általános részen túl a 33. § és 34. §)
- **96/2003. (VII. 15.) Korm. rendelet** az egészségügyi szolgáltatás gyakorlásának általános feltételeiről, valamint a működési engedélyezési eljárásról (7. § 2) a); 14. § (3a) és (3b))
- **322/2006. (XII.23.) Korm. rendelet** az Országos Mentőszolgálatról
- **19/1998 (VI.3.) NM rendelet** a betegszállításról
- **50/1997. (XII. 17.) NM rendelet** a betegszállításra jogosító kúraszerű kezelésekről
- **5/2006 (II.7.) EüM rendelet** a mentésről

Budapest, 2020. szeptember

Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő